

האגודה לזכויות האזרח בישראל
جمعية حقوق المواطنين في اسرائيل
The Association for Civil Rights in Israel

8 באפריל 2013

לכבוד

מר אביגדור ליברמן
יו"ר ועדת חוץ ובטחון
הכנסת ירושלים

שלום רב,

הנדון: דיון בוועדת חוץ ובטחון ביום 9.4.13 בנושא הארכת ההכרזה על מצב שעת חירום

לקראת הדיון הקבוע למחר, יום שלישי 9.4.13 בשעה 10, בוועדת חוץ ובטחון בנושא הכרזה על מצב חירום, להלן עמדת האגודה לזכויות האזרח:

- ראשית, אנו מבקשים להודות ליו"ר הוועדה על ההזמנה להשתתף בדיון חשוב זה. לצערנו, בשל ההתראה הקצרה, לא נוכל להשתתף ולפיכך אנו מבקשים להעביר לכם עמדתנו במייל כעת.
- מאז קום המדינה קיים מצב חירום במדינה. מאז התיקון לחוק יסוד: הממשלה על הכנסת לשוב ולהידרש לעניין לבקשת הממשלה ולהאריך בכל פעם את מצב החירום לתקופה של עד שנה.
- הסיבה היחידה כיום בגינה יש צורך בהארכת מצב החירום, היא שקיימת שורה ארוכה של דברי חקיקה שתוקפם תלוי בקיומו של מצב חירום. ויודגש, כי רבים מדברי החקיקה האלה, אין להם דבר וחצי דבר עם קיומו הממשי של מצב חירום.
- בשנת 1999 הוגשה עתירה לבית המשפט העליון ע"י האגודה לזכויות האזרח נגד החלטת הכנסת להאריך את ההכרזה על מצב חירום. במסגרת הדיונים בבג"צ התחייב משרד המשפטים לתקן את החקיקה כדי לאפשר את ביטול ההכרזה על מצב חירום.
- יש להבהיר, שלקיומו של מצב חירום השלכות קשות על זכויות האדם, באשר הוא מאפשר הפעלה של חוקים וצווים פוגעניים, אשר נועדו אך ורק למצבי חירום קיצוניים. מאחר שמוסכם כי המציאות החירומית שהיתה קיימת עם קום המדינה השתנתה ואין הכרח להמשיך ולקיים את מצב החירום, למעט בשל התלות של החוקים הנ"ל בו, התחייבה המדינה לבצע את תהליך החקיקה מחדש של החוקים הנדרשים.

6. מאז ועד היום, מקיימת המדינה, באמצעות עבודת מטה בינמשרדית בריכוז משרד המשפטים, עבודה לניתוק החקיקה ממצב החירום. יש לציין, כי נעשתה עבודת הכנה מקיפה והרבה מאד מדברי החקיקה כבר תוקנו ו/או חוקקו מחדש.
7. למרות זאת, דווקא הליכי החקיקה של החוקים הרגישים ביותר שפגיעתם היא הקשה ביותר טרם הושלמו, ובשל כך, נדרשת הכנסת עדין להמשיך ולהכריז על מצב חירום.
8. אנו סבורים, כי על הכנסת לעמוד על כך שהמשלה תסיים בדחיפות האפשרית את הליכי החקיקה האמורים. העתירה לבג"ץ שהגשנו בנושא נדחתה לאחר 13 שנים בהם קיים ביהמ"ש העליון מעקב אחר התקדמות הליכי החקיקה, אבל השופטים מתחו ביקורת על התארכות ההליכים לביטול ההכרזה:

יח. בחתימה נאמר: אף שיש לברך על ההתקדמות, המלאכה רחוקה מגמר וקצב השינוי אינו משיבוע רצון. המדינה הצהירה זה מכבר על הצורך לשנות את המצב הקיים ולנתק את הקשר בין חקיקה קיימת להכרזה על מצב החירום; עליה המלאכה לגמור, ויפה שעה אחת קודם. גם בהקשר זה כמו בהקשרים רבים אחרים, גובה המצב הבטחוני מחיר מן הדמוקרטיה הישראלית: "ישראל נאבקת בסיטואציה שהיא אולי הקשה ביותר [מבין מדינות דמוקרטיות אחרות - א"ר]; היא משתדלת לעשות כמיטב יכולתה, גם אם עשייתה אינה מושלמת, ובקרה נחוצה תדיר" ("משפט ציבורי בימי משבר, וימי מלחמה" (2002), ספרי נתיבי ממשל ומשפט (תשס"ג) 16, 20). אך המחיר, כפי שנאמר לאורך ההליך, אינו הכרחי בכל ההקשרים. ישנה התקדמות, אף שקצב הדברים יכול היה להשתפר; המלאכה עודנה מרובה, אך לעת זו יש להותיר את המשך התהליך לרשויות המוסמכות תוך המסר כי מה שהחל לפני למעלה מעשר שנים, ראוי שיגיע לסיומו הלא רחוק. ישראל היא מדינה נורמלית שאינה נורמלית; היא נורמלית, כי היא דמוקרטיה פעילה שזכויות היסוד בה, ובהן בחירות חופשיות, חופש ביטוי, עצמאות בתי משפט וגם הייעוץ המשפטי - נשמרות. היא ממלאת ביסודם את יעודה כמדינה יהודית ודמוקרטית. היא אינה נורמלית, כי טרם הוסרו איומים מעל קיומה, מדינה דמוקרטית יחידה המצויה תחת איום כזה, וגם טרם הוסדרו כראוי יחסיה עם שכניה, חרף הסכמי שלום עם מצרים וירדן והסכמים מסוימים עם הפלסטינאים, והמאבק בטרור נמשך, וכנראה יימשך בעתיד הנראה לעין. עדיין איננו יושבים איש תחת גפנו ואיש תחת תאנתו. "המסה הנורמלית" דיה לבקש כי חקיקת החירום תותאם למדינה דמוקרטית בת 64 שנים; האתגר הוא עיצוב מערכת חוק, גם בנושא זה, המתמודדת עם הפן הנורמלי והפן הלא נורמלי כאחת. יעד זה הוא בר השגה; לא בשמים היא.

<http://elyon1.court.gov.il/files/99/910/030/t38/99030910.t38.htm>

אנו קוראים ליו"ר הוועדה, ח"כ אביגדור ליברמן, ולחברי הוועדה – לעמוד על המשך הליכי המעקב של הוועדה אחרי התקדמות הליכי החקיקה האמורים, ולהאריך את ההכרזה על מצב החירום בחצי שנה בלבד בכל פעם לשם כך.

בכבוד רב ובברכה,

דבי גילד-חיו, עו"ד

מקדמת מדיניות וחקיקה

העתק: חברי ועדת חוץ ובטחון

האגודה לזכויות האזרח בישראל, ת"ד 34510, ירושלים 91000, טלפון: 02-6521218, פקס: 02-6521219

جمعية حقوق المواطن في إسرائيل, ص. ب. 34510, القدس 91000, تل: 02-6521218, فاكس: 02-6521219

דבי גילד-חיו, עו"ד debbie@acri.org.il, www.acri.org.il